

A halott Krisztus két angyallal

Alkotó	Korabeli másolat Fra Filippo Lippi után
Készítés ideje	15. század első fele
Megnevezés	festmény
Anyag	fatábla, fa
Technika	tempera, arany
Méret	magasság: 43,2 cm szélesség: 34,5 cm
Leltári szám	55.240
Egyéb	(Filippo Lippi: Firenze, 1406 k. - Spoleto, 1469)

Leírás

A 14. és a 15. század az Eucharisztia tiszteletének és a hozzá kapcsolódó kultuszok virágzó korszaka volt. Ennek következtében az olasz festészet gyakori témájává vált a halott Jézust áldozatként bemutató, úgynevezett Pietà-kép. A képtípus különböző megfogalmazásain a megváltó magatehetetlen testét kísérőalakok tartják: rendszerint Mária és János apostol, Arimátiai József és Nikodémus, vagy, mint képünkön is, két angyal látható ebben a szerepben. A fájdalomtól eltorzult arcú angyalok egyszerre tartják és bemutatják a kép hívő nézőjének a bravúrosan megfestett halotti lepelbe burkolt élettelen testet, amely egy rövidülésben ábrázolt márványszarkofágból emelkedik ki. Az érzelemmel teli ábrázolás a Krisztus áldozata fölötti elmélkedésre hív fel, utalva a testnek a miseáldozaton bemutatott ostyával való párhuzamára. A kép eredetét sokáig bizonytalanság vette körül, szerzőjét a velencei, veronai és a padovai iskolákban kereste a kutatás. Csak legutóbb, 1996-ban merült fel a firenzei festőóriás, Filippo Lippi neve. Andrea de Marchi jól alátámasztott hipotézise szerint a kép Lippi padovai tartózkodása idején, 1433-ban készülhetett, s eredetileg talán egy triptychon középképét alkotta, melynek szárnyai a sirató Máriát és János apostolt ábrázolták. A festői megfogalmazás valóban rokon Lippi korai műveivel, a kép állapota azonban megnehezíti a szerzőség megítélését. (Sallay Dóra)

Proveniencia

Simor János érsek gyűjteménye. Vásárlás a római Bertinelli-gyűjteményből. Az Overbeck-Minardi jegyzékben nem szerepel; 1878-as leltár, 50. sz. (Gentile da Fabriano modora)

Restaurálás

1997 körül Varga Dezső

Bibliográfia

- Sallay Dóra: Raffaele Bertinelli és reneszánsz képtára. Egy műgyűjtemény útja Rómától Esztergomig. Esztergom, 2009, 89, kat.sz. VIII., 128.
- Giorgia Mancini, in Banzato, Davide – Alberta De Nicolò Salmazo – Anna Maria Spiazzi (szerk.): Mantegna e Padova: 1445–1460. Kiáll. kat. (Padova, Musei Civici). Milano, 2006., 216 (ua.)
- Tátrai Vilmos, in Jékely Zsombor (szerk.): Verrocchio Krisztusa = Verrocchio's Christ. Kiáll. kat. (Budapest, Szépművészeti Múzeum). Budapest, 2003., 70–71, 118–119, kat. 11 (ua., 1433–34)
- Andrea De Marchi, in Masaccio e le origini del Rinascimento. Kiáll. kat. (San Giovanni Valdarno, Casa Masaccio).

Szerk. Luciano Bellosi, Laura Cavazzini és Aldo Galli közreműködésével, Genf-Milano, 2002., 190 (ua.)

- Casu, Stefano G.: Giorgio Schiavone e Carlo Crivelli nella bottega dello Squarcione. *Proporzioni*, N.S., 1 (2000), 37-54., 44 (ua.)
- De Marchi, Andrea: Un raggio di luce su Filippo Lippi a Padova. *Nuovi Studi*, I/1 (1996), 5-23., (Filippo Lippi, 1433?)
- De Marchi, Andrea: Una fonte senese per Ghiberti e per il giovane Angelico. *Artista*, 4 (1992), 130-151., 146: 14. j. (Filippo Lippi)
- Romano, Giovanni: Il coro di San Lorenzo. Alba, 1969., 30: 26. j. (Foppa iskolája)
- Heinemann, Fritz: Giovanni Bellini e i Belliniani. 3 kötet. Velence (I-II) és Hildesheim - Zürich - New York (III), 1962-1991., I (1962), 304, MB.126. kat. sz., III (1991), 99, MB.126. kat. sz. (1962: fotó alapján inkább Pier Maria Pennacchi modora; 1991: a késői Vincenzo Foppa iskolája)
- Mojzer Miklós: Tanulmányok a Keresztény Múzeumban, I Művészettörténeti Értesítő, XIII/3 (1964), 214-226., 217 (Gregorio Schiavone után)
- Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára (Budapest, 1964. Akadémiai Kiadó), 91 (Gregorio Schiavone után, feltehetőleg Marco Basaiti köre, 16. sz. eleje)
- Gerevich Tibor (szerk.): Magyarország műemléki topográfiája. I. Esztergom. 1. Esztergom Műemlékei. Összeállította Genthon István. Budapest, 1948., 61, korábbi irodalommal (Marco Basaiti iskolája)
- Van Marle, Raimond: The Development of the Italian Schools of Painting. 18 kötet és index. The Hague, 1923-1938., XVII (1935), 511: 6. j. (Marco Basaitinak attr.; tévesen Angyalként említi)
- Berti Toesca, Elena: Arte italiana a Strigonia. *Dedalo*, XII (1932), 933-960., 956-957 (talán Liberale da Verona korai műve)
- Gerevich Tibor: Esztergomi műkincsek. In *Prímás Album*. Dr. Serédi Jusztinián Magyarország Bibornok Hercegprímása tiszteletére. Budapest, 1928, 179-263., 238 (Basaiti köre)
- Maszlaghy Ferencz: Az esztergomi Hercegprímási Képtárban lévő művek jegyzéke. 2., bővített kiadás. Esztergom, 1891., 54. sz. (ismeretlen festő)
- Maszlaghy Ferencz: Az esztergomi Hercegprímási Képtárban lévő művek jegyzéke. Esztergom, 1878., 54. sz. (ismeretlen festő)